

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δευτέρο τμήμα)
της 6ης Μαρτίου 2003 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-61/00 και Τ-62/00,

Associazione Produttori Olivicoli Laziali (ΑΡΟΛ),

Associazione Italiana Produttori Olivicoli (ΑΙΡΟ),

με έδρα τη Ρώμη, εκπροσωπούμενες από τους Ε. Cappelli, Ρ. de Caterini, F. Lepri και Ρ. Vaccarella, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από την C. Cattabriga, επικουρούμενη από τον Μ. Moretto, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχουν ως αντικείμενο

- στην υπόθεση Τ-61/00, αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως C (1999) 4561 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 1999, περί διακοπής της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων που χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα με την απόφαση C (84) 1100/293 της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 1984,
- στην υπόθεση Τ-62/00, αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως C (1999) 4559 της Επιτροπής, της 14ης Δεκεμβρίου 1999, περί διακοπής της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων που χορηγήθηκε στην προσφεύγουσα με την απόφαση C (84) 500/213 της Επιτροπής, της 29ής Ιουνίου 1984,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. M. Moura Ramos, Πρόεδρο, J. Pírrung και A. W. H. Meij, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Σεπτεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- 1 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 355/77 του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 1977, περί κοινής δράσεως για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποιήσεως και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 149), όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια, ορίζει, στα άρθρα του 1 και 2, ότι η Επιτροπή μπορεί να χορηγεί χρηματοδοτική συνδρομή για την κοινή δράση χρηματοδοτώντας, μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: ΕΓΓΠΕ), τμήμα Προσανατολισμού, σχέδια που εντάσσονται σε ειδικά προγράμματα τα οποία έχουν καταρτίσει προηγουμένως τα κράτη μέλη και έχει εγκρίνει η Επιτροπή και τα οποία αποσκοπούν στην ανάπτυξη ή την ορθολογικότερη διαχείριση της μεταποιήσεως και της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων.
- 2 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77 ορίζει μεταξύ άλλων ότι τα προγράμματα περιέχουν τουλάχιστον στοιχεία σχετικά με την αρχικώς υφιστάμενη κατάσταση και τις τάσεις που μπορούν να συναχθούν απ' αυτήν, ιδίως όσον αφορά την κατάσταση του τομέα μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων που αποτελούν το αντικείμενο του προγράμματος και, ειδικότερα, τις παρούσες δυνατότητες παραγωγής των επιχειρήσεων που αφορά το εκάστοτε πρόγραμμα.

3 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77 ορίζεται ότι:

«1. Τα σχέδια αφορούν την εμπορία των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα II της Συνθήκης ή την παραγωγή των μεταποιημένων προϊόντων που απαριθμούνται στο εν λόγω παράρτημα.»

4 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77 ορίζει:

«1. Τα σχέδια πρέπει να συμβάλλουν στη βελτίωση της καταστάσεως στους τομείς βασικής γεωργικής παραγωγής τους οποίους αφορούν· πρέπει ιδίως να εξασφαλίζουν στους παραγωγούς του βασικού γεωργικού προϊόντος επαρκή και διαρκή συμμετοχή στα απορρέοντα οικονομικά οφέλη.»

5 Το άρθρο 10 του κανονισμού 355/77, όπως ίσχυσε αρχικώς και εξακολουθούσε να ισχύει κατά τη χορήγηση των επιμάχων χρηματοδοτήσεων, όριζε ότι:

«Τα σχέδια πρέπει:

[...]

β) να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις ως προς την αποδοτικότητά τους·

γ) να συμβάλλουν στη διαρκή οικονομική βελτίωση του συστήματος που επιδιώκεται από τα προγράμματα.»

6 Το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77 προβλέπει ότι για κάθε σχέδιο η οικονομική συμμετοχή του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου πρόκειται να υλοποιηθεί το σχέδιο πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο 5 % της πραγματοποιούμενης επένδυσης.

7 Το άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77 ορίζει τα εξής:

«Καθόλη τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία χορηγείται η ενίσχυση από το [ΕΓΤΠΕ], η υπηρεσία ή ο φορέας που έχει ορισθεί για τον σκοπό αυτό από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος διαβιβάζει στην Επιτροπή, κατόπιν αιτήσεώς της, όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα, καθώς και τα έγγραφα που δύνανται να αποδείξουν ότι πληρούνται οι χρηματοδοτικοί ή οι λοιποί όροι που απαιτούνται για κάθε σχέδιο. Η Επιτροπή δύναται, αν είναι απαραίτητο, να διενεργεί επιτόπου έλεγχο.

Κατόπιν διαβουλεύσεως με την επιτροπή του [ΕΓΤΠΕ] επί χρηματοδοτικών θεμάτων, η Επιτροπή δύναται να αποφασίζει την αναστολή, τη μείωση ή τη διακοπή της ενισχύσεως από το [ΕΓΤΠΕ], σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 22:

— αν το σχέδιο δεν έχει εκτελεσθεί όπως είχε προβλεφθεί ή

— αν ορισμένοι από τους επιβληθέντες όρους δεν έχουν πληρωθεί ή [...].»

- 8 Στις 24 Ιουνίου 1988, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2052/88, για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 185, σ. 9).
- 9 Βάσει του κανονισμού αυτού, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4253/88, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού 2052/88, όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 374, σ. 1). Όπως ορίζεται στο άρθρο 34, ο εν λόγω κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1989. Τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 20).
- 10 Το άρθρο 24 του τροποποιηθέντος κανονισμού 4253/88 φέρει τον τίτλο «Μείωση, αναστολή και ακύρωση της συνδρομής». Ορίζει τα εξής:

«1. Αν η υλοποίηση δράσεως ή μέτρου δεν φαίνεται να δικαιολογεί ούτε τμήμα ούτε το σύνολο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί, η Επιτροπή προβαίνει σε κατάλληλη εξέταση της περιπτώσεως [...].

2. Μετά την εξέταση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή να αναστείλει τη συνδρομή για την εν λόγω δράση ή το σχετικό μέτρο αν από την εξέταση επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει παρατυπία ή σημαντική αλλαγή της φύσεως ή των συνθηκών υλοποιήσεως της δράσεως ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής.

3. Κάθε ποσό το οποίο αποτελεί αντικείμενο απαιτήσεως ως αχρεωστήτως καταβληθέν πρέπει να επιστρέφεται στην Επιτροπή. Τα ποσά που δεν επιστρέφονται προσυυξάνονται με τόκους υπερημερίας βάσει των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού και των διαδικασιών που πρόκειται να εγκριθούν από την Επιτροπή, σύμφωνα με τις διαδικασίες του τίτλου VIII.»

- 11 Με τον κανονισμό (ΕΚ) 1260/99 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1), καταργήθηκε ο κανονισμός 4253/88, την κατάργηση δε αυτή συνόδευαν μεταβατικές διατάξεις. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του κανονισμού 1260/99 ορίζει ότι:

«Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τη συνέχιση ούτε την τροποποίηση, συμπεριλαμβανομένης της ολικής ή μερικής κατάργησης, παρέμβασης που έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή βάσει των κανονισμών (ΕΟΚ) 2052/88 και (ΕΟΚ) 4253/88 ή κάθε άλλης νομοθεσίας που ρυθμίζει την παρέμβαση αυτή κατά την 31η Δεκεμβρίου 1999.»

- 12 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 219/78 της Επιτροπής, της 13ης Ιανουαρίου 1978, περί των αιτήσεων συνδρομής του τμήματος Προσανατολισμού του [ΕΓΤΠΕ] για σχέδια βελτιώσεως των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 35, σ. 10), ορίζει ότι «[ο]ι αιτήσεις περί συνδρομής του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, για σχέδια βελτιώσεως των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία και τα έγγραφα που καθορίζονται στα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού». Τα εν λόγω παραρτήματα περιέχουν ιδίως υποδείγματα εντύπων που πρέπει να συμπληρώνονται από τους αιτούμενους συνδρομή. Στο στοιχείο 4.6 του παραρτήματος Β του κανονισμού 219/78 οι αιτούμενοι συνδρομή καλούνται να υποδείξουν τις «εγκαταστάσεις του ίδιου τύπου που δεν ανήκουν στον δικαιούχο στη ζώνη συλλογής και στις γειτονικές περιοχές (με αναφορά της δυναμικότητας και της θέσεώς τους)».

- 13 Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2515/85 της Επιτροπής, της 23ης Ιουλίου 1985, για τις αιτήσεις συνδρομής του ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, για σχέδια βελ-

τιώσεως των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων (ΕΕ L 243, σ. 1), ορίζει ότι «ο κανονισμός (ΕΟΚ) 219/78 της Επιτροπής καταργείται από την 1η Σεπτεμβρίου 1985», αλλά ότι «[ω]στόσο, οι αιτήσεις συνδρομής που έχουν διαβιβαστεί στις αρμόδιες εθνικές αρχές πριν από τις 15 Οκτωβρίου 1985 για αποστολή στο ΕΓΓΠΕ θα γίνονται επίσης δεκτές και όταν έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται στον εν λόγω κανονισμό».

Ιστορικό

Στην υπόθεση Τ-61/00

- 14 Με την απόφαση C(84) 1100/293, της 20ής Δεκεμβρίου 1984 (στο εξής: απόφαση χορήγησης I), η Επιτροπή χορήγησε στην APOΛ, με βάση τον κανονισμό 355/77, χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 2 064 070 000 ιταλικών λιρών (ITL), για τη δημιουργία οργανισμού που θα αναλάμβανε την αποθήκευση, τη μεταποίηση και την εμπορία του ελαιολάδου στον Δήμο Suripno της Regione Lazio (περιφέρεια του Lazio). Σύμφωνα με την απόφαση χορήγησης, η κοινοτική συμμετοχή δεν υπερβαίνει το 50 % του συνολικού κόστους των προβλεπομένων επενδύσεων που ανέρχόταν σε 4 181 900 000 ITL, ενώ ο δικαιούχος πρέπει να εισφέρει το υπόλοιπο ποσό από ίδια κεφάλαια ή μέσω ad hoc δανεισμού. Με απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1986, η Regione Lazio χορήγησε στην APOΛ ποσό 986 660 000 ITL ως συμβολή της για την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου.
- 15 Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών τον Νοέμβριο του 1988 και τον έλεγχο της πραγματοποιήσεώς τους από τις ιταλικές αρχές, η Επιτροπή και η Regione Lazio κατέβαλαν στην APOΛ το απομένον ποσό της χρηματοδότησεως της καθεμιάς.

- 16 Η ΑΡΟΛ ισχυρίζεται ότι αντιμετώπισε δυσκολίες στην προσπάθειά της να θέσει και να διατηρήσει σε λειτουργία τις εγκαταστάσεις του Supino με λογικό κόστος. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι η δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις της ήταν περιορισμένη και με διακοπές από την ελαιοκομική περίοδο 1991 και μετά.
- 17 Η ΑΡΟΛ και η εταιρία Frantoio Oleario Umbro, που εδρασηριοποιείτο στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας ελαίου (στο εξής: FOU), ίδρυσαν, την 1η Αυγούστου 1994, εταιρία διαχείρισης με το όνομα Produttori Agricoli Associati (στο εξής: ΡΑΑ) βάσει συμφωνίας που συνήφθη στις 20 Ιουνίου 1994 μεταξύ της ΑΡΟΛ και της FOU. Κατά τη συμφωνία αυτή, οι εγκαταστάσεις εμφιαλώσεως που βρίσκονταν στη μονάδα του Supino τέθηκαν στη διάθεση της ΡΑΑ δωρεάν, ενώ οι λοιπές εγκαταστάσεις του Supino εκμισθώθηκαν στην ΡΑΑ για εννέα έτη έναντι συμβολικού μισθώματος. Σε αντάλλαγμα, η FOU παραχώρησε στην ΡΑΑ τη δωρεάν χρήση ενός ελαιοτριβείου.
- 18 Τον Μάιο του 1995, η ΑΡΟΛ μεταβίβασε το 44 % της συμμετοχής της στην ΡΑΑ στην Associazione Italiana Produttori Olivicoli (ΑΙΡΟ).
- 19 Κατά τη διάρκεια του 1995, η ΑΡΟΛ κίνησε ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων διάφορες διαδικασίες κατά της FOU και κατά του διαχειριστή της ΡΑΑ, ζητώντας την ανάκληση της διαχειριστικής εξουσίας του διαχειριστή της ΡΑΑ και την αντικατάστασή του από διαχειριστή διορισμένο από το δικαστήριο, επικαλούμενη την ύπαρξη σοβαρών διοικητικών παρατυπιών στη διαχείριση της ΡΑΑ. Με διάταξη της 20ής Μαΐου 1996, το Tribunale di Frosinone ανακάλεσε τις εξουσίες του διαχειριστή της ΡΑΑ και διόρισε στη θέση του διαχειριστή της επιλογής του.
- 20 Τον Απρίλιο του 1996, το ιταλικό Υπουργείο Γεωργικών, Διατροφικών και Δασικών πόρων (στο εξής: ΜΙΡΑΑΡ) διαβίβασε στην Επιτροπή αντίγραφο εκθέσεως της 23ης Μαρτίου 1996 που αφορούσε έλεγχο που πραγματοποίησαν τον Ιούλιο του 1994 οι αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες και το οποίο κατήγγελλε την έλλειψη ή,

τουλάχιστον, την απουσία επαρκούς δραστηριότητας της μονάδας του Supino. Κατόπιν της γνωστοποίησης της εν λόγω εκθέσεως, η Επιτροπή, με έγγραφο της 22ας Ιανουαρίου 1997, πληροφόρησε την APOΛ καθώς και τις ιταλικές αρχές ότι προετίθετο να κινήσει διαδικασία διακοπής της συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 και κάλεσε τους αποδέκτες του εγγράφου να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

- 21 Με την από 11 Φεβρουαρίου 1997 απάντησή της, η APOΛ δικαιολόγησε την απουσία δραστηριότητας της μονάδας επικαλούμενη τις δικαστικές διαφορές που αφορούσαν την PAA και την κατάσχεση των εγκαταστάσεων στο Supino. Με επιστολή της 10ης Μαρτίου 1997, η Regione Lazio ζήτησε από την Επιτροπή να επανεξετάσει την απόφασή της περί κινήσεως της διαδικασίας καταργήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής, διότι θεωρούσε ότι υπήρχε δυνατότητα πραγματικής και ικανοποιητικής αναδραστηριοποίησης των εγκαταστάσεων της APOΛ που συγχρηματοδοτούνταν με κονδύλια της χρηματοδοτικής συνδρομής. Με την από 11 Απριλίου επιστολή του που απηύθυνε στην Επιτροπή, το MIRAΑF συντάχθηκε με την άποψη της Regione Lazio. Κατόπιν των παρατηρήσεων αυτών, η Επιτροπή δεν έδωσε συνέχεια στη διαδικασία διακοπής της χρηματοδοτικής συνδρομής.
- 22 Στη συνέχεια, ο διορισμένος από το δικαστήριο διαχειριστής της PAA διαπίστωσε την εξαφάνιση της εγκαταστάσεως εμφιαλώσεως από το κέντρο του Supino. Στις 2 Αυγούστου 1997, το Tribunale di Frosinone έθεσε, κατόπιν σχετικής αιτήσεως της APOΛ, την PAA σε εκκαθάριση.
- 23 Με επιστολή της 27ης Φεβρουαρίου 1998, η Regione Lazio πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, από έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, προέκυψε ότι η εγκατάσταση μετά από εννέα χρόνια δεν είχε ακόμη τεθεί σε λειτουργία και ότι ο εξοπλισμός της μονάδας εμφιαλώσεως που είχε αγοραστεί με κεφάλαια της χρηματοδοτικής συνδρομής δεν βρισκόταν πλέον στον χώρο της μονάδας. Η Regione Lazio διευκρίνισε επίσης ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, προετίθετο να προχωρήσει στην κατάργηση της εθνικής χρηματοδότησης.
- 24 Η εθνική χρηματοδότηση διεκόπη με την απόφαση 4881 του Assessorato Sviluppo del Sistema Agricolo e del Mondo Rurale, Settore decentrato dell' agricoltura di

Frosinone (διεύθυνση για την ανάπτυξη των γεωργικών συστημάτων και του αγροτικού κόσμου, αποκεντρωμένος τομέας του Frosinone) της 13ης Μαρτίου 1998, που εγκρίθηκε με απόφαση της Giunta Regionale del Lazio (περιφερειακής κυβέρνησης του Λατίου) αριθ. 1205 της 31ης Μαρτίου 1998. Η APOL άσκησε αίτηση ακυρώσεως κατά των δύο αυτών πράξεων, που συνοδευόταν από αίτηση αναστολής εκτελέσεως. Με απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1998, το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας) απέρριψε την αίτηση για αναστολή της εκτελέσεως. Η διαδικασία ως προς την ουσία εξακολούθησε να εκκρεμεί κατά την ημερομηνία ασκήσεως της παρούσας προσφυγής.

25 Εξάλλου, στο πλαίσιο της διαδικασίας που αφορούσε την PAA, ο Giudice per le indagini preliminari presso la Pretura circondariale di Frosinone (δικαστής αρμόδιος για την προκαταρκτική έρευνα υπαγόμενος στο Pretura circondariale de Frosinone) αποφάσισε, στις 30 Ιουνίου 1998, τη σφράγιση των εγκαταστάσεων του Supino.

26 Με έγγραφο της 23ης Μαρτίου 1999, η Επιτροπή γνωστοποίησε στην APOL και στις ιταλικές αρχές την πρόθεσή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88 και τους ζήτησε να της υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος. Κατά την Επιτροπή, το σχέδιο υλοποιήθηκε μόνο σε σχέση με μια σχεδόν ανύπαρκτη ποσότητα ελαιολάδου. Θεωρούσε ότι το σχέδιο δεν είχε εκτελεστεί όπως είχε προβλεφθεί, κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, ότι δεν παρήγαγε διαρκή οικονομικά αποτελέσματα κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο γ', του ιδίου κανονισμού και, τέλος, ότι, κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού, η κοινοτική συνδρομή εξηρτάτο από την οικονομική συμμετοχή του κράτους μέλους σε ποσοστό τουλάχιστον 5 %. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι τα στοιχεία αυτά στοιχειοθετούσαν ενδεχομένως παρατυπίες ή σημαντικές αλλαγές κατά την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 2, του κανονισμού 4253/88.

27 Με επιστολές τους της 22ας Απριλίου και της 14ης Μαΐου 1999 προς την Επιτροπή, η Regione Lazio και το MIRAAP επιβεβαίωσαν τα κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής της 23ης Μαρτίου 1999.

- 28 Με επιστολή της 7ης Μαΐου 1999, η APOΛ διατύπωσε τις παρατηρήσεις της επί των ισχυρισμών της Επιτροπής.
- 29 Στις 21 Ιουνίου 1999, το Tribunale di Frosinone κήρυξε σε πτώχευση την ΡΑΑ. Η παράδοση των εγκαταστάσεων στην APOΛ έλαβε χώρα στις 21 Οκτωβρίου 1999.
- 30 Στις 14 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C (1999) 4561 με την οποία διεκόπη η χορηγούμενη στην APOΛ χρηματοδότηση (στο εξής: βαλλόμενη απόφαση I).
- 31 Στη βαλλόμενη απόφαση I αναφέρεται κατ' ουσίαν ότι, «αφότου ολοκληρώθηκε το 1988, η σχεδιασθείσα μονάδα ουδέποτε είχε σημαντική οικονομική δραστηριότητα αντίστοιχη του ποσού της χορηγηθείσας κοινοτικής και εθνικής χρηματοδοτικής συνδρομής» και ότι, κατά συνέπεια, δεν συνέβαλε στην παραγωγή διαρκούς οικονομικού αποτελέσματος κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο γ', του κανονισμού 355/77, και ως εκ τούτου το σχετικό σχέδιο δεν εκτελέστηκε όπως είχε προβλεφθεί κατά την έννοια του άρθρου 19, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού. Στην απόφαση επισημαίνεται ακόμα ότι η Regione Lazio κατάργησε την παρεχόμενη στην APOΛ συνδρομή, με αποτέλεσμα να μην πληρούται πλέον ο προβλεπόμενος στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77 όρος, σύμφωνα με τον οποίο η χορήγηση της κοινοτικής συνδρομής προϋποθέτει την οικονομική συνδρομή του κράτους μέλους σε ποσοστό τουλάχιστον 5 %. Υπό τις συνθήκες αυτές, η απόφαση προβλέπει κατάργηση της συνδρομής και επιβάλλει την επιστροφή των χορηγηθέντων ποσών, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 3, του κανονισμού 4253/88.

Στην υπόθεση Τ-62/00

- 32 Με την απόφασή της C (84) 500/213, της 29ης Ιουνίου 1984 (στο εξής: απόφαση χορηγήσεως II), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις C (85) 2019/6, της 6ης Δε-
 Π - 650

κεμβρίου 1985, και C (89) 197/14, της 6ης Φεβρουαρίου 1989, η Επιτροπή χορήγησε, δυνάμει του κανονισμού 355/77, χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 6 369 260 000 LIT στην Associazione Italiana Produttori Olivicoli (ΑΙΡΟ), για την κατασκευή τριών κέντρων προοριζομένων για την αποθήκευση, την επεξεργασία και την εμπορία του ελαιολάδου στις κοινότητες Castri (Lecce), Eboli (Salerno) και San Lorenzo (Reggio Calabria). Το σχέδιο αποσκοπούσε, ιδίως, στο να προωθήσει τον εξορθολογισμό της διαδικασίας παρασκευής των ελαιοκομικών προϊόντων και να βελτιώσει την ποιότητα, την παρουσίαση και την επεξεργασία των εν λόγω προϊόντων καθώς και την εμπορία τους σε επίπεδο συνεταιρισμού.

- 33 Με αποφάσεις της 28ης Ιουλίου 1987, της 30ής Δεκεμβρίου 1988 και της 10ης Νοεμβρίου 1989, το ΜΙΡΑΑΡ χορήγησε στην ΑΙΡΟ συμπληρωματική χρηματοδοτική συνδρομή.
- 34 Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών, στις 26 Οκτωβρίου 1989, και αφού διαπιστώθηκε η πραγματοποίησή τους από τις ιταλικές αρχές, η Επιτροπή και οι αρμόδιες εθνικές αρχές κατέβαλαν στην ΑΙΡΟ το υπόλοιπο της χρηματοδοτικής συνδρομής τους.
- 35 Με έγγραφο της 13ης Νοεμβρίου 1993, το ΜΙΡΑΑΡ πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατόπιν έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολήν των δικαστικών αρχών της Reggio Calabria για ενδεχόμενες απάτες σε σχέση με τη χρησιμοποίηση των κοινοτικών χρηματοδοτικών συνδρομών που προορίζονταν για την κατασκευή του κέντρου του San Lorenzo, η ΑΙΡΟ αναγνώρισε ότι τα τρία κέντρα δεν τέθηκαν ποτέ σε λειτουργία.
- 36 Μετά το πέρας της έρευνας αυτής, ο Giudice per le indagini preliminari di Tribunale di Reggio Calabria (ανακριτής αρμόδιος για τις προκαταρκτικές έρευνες στο δικαστήριο της Reggio Calabria) αποφάσισε, με διάταξη της 17ης Δεκεμβρίου 1993, την παραπομπή σε δίκη διαφόρων προσώπων που είχαν διεισδύσει στην ΑΙΡΟ με τις κατηγορίες της συμμετοχής σε συμμορία, της απιστίας, της ψευδούς βεβαιώσεως και της απάτης εις βάρος του Δημοσίου.

- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να προβεί σε επιτόπιο έλεγχο προκειμένου να διαπιστώσει σε ποια κατάσταση βρίσκονταν πραγματικά τα τρία κέντρα. Σύμφωνα με την έκθεση του εν λόγω ελέγχου, που διεξήχθη μεταξύ 24ης και 28ης Ιανουαρίου 1994, αποκαλύφθηκε ότι τα κέντρα δεν είχαν τεθεί καθόλου σε λειτουργία, ήταν κακά συντηρημένα και ότι οι πραγματοποιηθείσες εργασίες δεν ήταν σύμφωνες εν μέρει με το σχέδιο. Ειδικότερα, στην έκθεση επισημαίνεται ότι και στα τρία κέντρα δεν είχε πραγματοποιηθεί ούτε η σύνδεση μεταξύ των ταμειυτήρων αποθηκείσεως του ελαιολάδου και των εγκαταστάσεων εμφιαλώσεως ούτε είχε εγκατασταθεί το σύστημα παρεμβολής ατμόσφαιρας αζώτου που είναι αναγκαίο για τη συντήρηση του προϊόντος, ότι ο εξοπλισμός των εργαστηρίων παρέμενε εντός της αρχικής συσκευασίας, ότι τα κτίρια και οι ταμειυτήρες ήταν σε αξιοθρήνητη κατάσταση (καλύπτονταν από υγρασία και σκουριά) και ότι οι οδοί προσβάσεως στα εν λόγω κέντρα δεν είχαν ασφαλτοστρωθεί. Επιπλέον, ενώ το αρχικό σχέδιο προέβλεπε ότι οι εξωτερικοί ταμειυτήρες για την αποθήκευση λαδιού θα κατασκευάζονταν από χάλυβα λεπτόκοκκου άνθρακα με εφυάλωση στο εσωτερικό, σε καθένα από τα τρία κέντρα, οι μισοί εξωτερικοί ταμειυτήρες είχαν κατασκευαστεί από ανοξείδωτο χάλυβα και οι άλλοι μισοί από απλό χάλυβα χωρίς εφυάλωση. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν ελλείψεις στην τήρηση λογιστικών στοιχείων για καθένα από τα τρία κέντρα. Τέλος, ο εν λόγω έλεγχος αποκάλυψε ότι, όπως αναφερόταν στην έκθεση, οι εξωτερικοί ταμειυτήρες του κέντρου του San Lorenzo ήταν παραμορφωμένοι και ότι έλειπε ο εξοπλισμός για την παροχή πεπιεσμένου αέρα που προβλεπόταν να εγκατασταθεί στο κέντρο του Castri.
- 38 Στις 23 Μαρτίου 1994, η Επιτροπή ενημέρωσε την ΑΙΠΟ για την κίνηση της διαδικασίας καταργήσεως της συνδρομής. Στη συνέχεια, την κάλεσε, όπως κάλεσε και τις αρμόδιες εθνικές αρχές, να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.
- 39 Με έγγραφο της 18ης Μαΐου 1994, η ΑΙΠΟ υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στην Επιτροπή επί των διαφόρων αιτιάσεων που της είχε απευθύνει. Στο έγγραφο αυτό διευκρίνιζε ότι τα εν λόγω κέντρα δεν τέθηκαν σε λειτουργία συνεπεία απρόβλεπτων γεγονότων ανεξαρτήτων της θελήσεώς της τα οποία συνίσταντο, αφενός, σε οικονομικές δυσκολίες ανεξάρτητες της θελήσεώς της και, αφετέρου, σε καθυστερήσεις στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών που αφορούσαν την αναδραστηριοποίηση ορισμένων μονάδων. Σχετικά με τη συντήρηση των κτιρίων, διευκρίνισε ότι με βάση τα οικεία τιμολόγια αποδεικνυόταν ότι πραγματοποιούνταν οι αναγκαίες εργασίες συντήρησης και ότι η κακή κατάσταση στις οποίες βρίσκονταν οι εγκαταστάσεις δεν επηρέαζε καθόλου τη λειτουργικότητά τους. Υποστήριξε επίσης ότι η σύνδεση μεταξύ των ταμειυτήρων και των εγκαταστάσεων εμφιαλώσεως έλειπε μόνο στο

κέντρο του San Lorenzo και ότι, ωστόσο, τα απαραίτητα υλικά είχαν αγοραστεί. Υποστήριξε επίσης ότι ο εξοπλισμός των εργαστηρίων δεν είχε εγκατασταθεί στα διάφορα κέντρα προκειμένου να αποτραπούν ενδεχόμενες φθορές και ότι τα προβλήματα υγρασίας από ρωγμές που επιλύθηκαν εν τω μεταξύ αφορούσαν μόνον το κέντρο του Eboli και οφείλονταν στην κακοκαιρία που ενέσκηψε μερικές ημέρες πριν από τον έλεγχο της Επιτροπής. Εξάλλου, υποστήριξε, προσκομίζοντας και φωτογραφίες, ότι στα κέντρα του Castri και του Eboli οι οδοί πρόσβασης ήταν βατές. Τέλος, προσέθεσε ότι το σύστημα για τη συντήρηση των αποθεμάτων με την παρεμβολή αζώτου είχε εγκατασταθεί και ότι αντί της εφυάλωσης των δεξαμενών είχαν χρησιμοποιηθεί δεξαμενές από ανοξείδωτο χάλυβα, λύση που ήταν ποιοτικά καλύτερη. Κατά συνέπεια, ζήτησε αναστολή της διαδικασίας διαβεβαιώνοντας ότι οι επιδιωκόμενοι από το σχέδιο σκοποί θα επιτυγχάνονταν και ότι προετοίμαζε ένα σχέδιο προς την κατεύθυνση αυτή.

40 Μετά την ανταλλαγή σειράς επιστολών, απ' όπου προέκυπτε, κατά την προσφύγουσα, ότι η ΑΙΡΟ είχε εξασφαλίσει την έναρξη λειτουργίας των τριών κέντρων από την ελαιοκομική περίοδο 1995 και ότι οι επιδιωκόμενοι από το σχέδιο σκοποί θα επιτυγχάνονταν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 9 και 10 του κανονισμού 355/77, η Επιτροπή αποφάσισε, στις 25 Ιουλίου 1996, να αναστείλει τη διαδικασία διακοπής ζητώντας, ωστόσο, να τηρείται ενήμερη για όλες τις εξελίξεις που αφορούσαν το σχέδιο θέσεως σε λειτουργία των τριών μονάδων.

41 Η Επιτροπή ανέθεσε επίσης στην Agenzia per i controlli e le azioni comunitarie nel quadro del regime di aiuto all'olio di oliva (υπηρεσία για τον έλεγχο και τις κοινωνικές δράσεις στο πλαίσιο των καθεστώτων ενισχύσεων στον τομέα του ελαιολάδου, στο εξής: Agecontrol) να συγκεντρώσει συμπληρωματικές πληροφορίες για την κατάσταση του τομέα ελαιοπαραγωγής στις εμπλεκόμενες περιοχές. Με επιστολές της 14ης Απριλίου 1997 και της 25ης Νοεμβρίου 1998, η Agecontrol πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως της ΑΙΡΟ, υπήρχαν ήδη στη Regione Campania, στη Regione Puglia και στη Regione Calabria εγκαταστάσεις επεξεργασίας και αποθηκεύσεως σαν αυτές που προβλέπονταν στην αίτηση για χρηματοδοτική συνδρομή της ΑΙΡΟ. Από τα στοιχεία που διαβίβασε η Agecontrol στην Επιτροπή προέκυπτε επίσης ότι, από τα τρία κέντρα που αφορούσε η έρευνα, μόνον το κέντρο του Castri και το κέντρο του Eboli είχαν κάποια δραστηριότητα μετά το 1996, αφού εγκαταστάθηκαν σ' αυτά ελαιοτριβεία για τη σύνθλιψη των ελαίων.

- 42 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει και πάλι τη διαδικασία διακοπής της συνδρομής. Με έγγραφο της 15ης Απριλίου 1999 πληροφόρησε τις αρμόδιες ιταλικές αρχές και την ΑΙΡΟ για τους λόγους που την οδήγησαν στην απόφαση να κινήσει και πάλι τη διαδικασία αυτή. Στο εν λόγω έγγραφο υπενθυμίστηκαν, κατ' αρχήν, τα στοιχεία που περιείχε η επιστολή της 23ης Μαρτίου 1994, δηλαδή η αδράνεια των χρηματοδοτούμενων μονάδων και οι διαφορές μεταξύ των σχεδίων και της υλοποίησής τους. Διευκρίνιζε ότι είχε διαπιστωθεί ότι το κέντρο του San Lorenzo παρέμεινε εκτός λειτουργίας και ότι τα δύο άλλα κέντρα είχαν πραγματοποιήσει, μετά το 1996, εργασίες ελαιотреβείου, πράγμα που δεν προβλεπόταν στο σχέδιο. Επισήμαινε ότι, περαιτέρω, προσήρτητο στην ΑΙΡΟ η παροχή ανακριβών πληροφοριών στο σημείο 4.6 του ερωτηματολογίου που είχε προσαρτηθεί στην αίτηση για παροχή συνδρομής, καθότι ο αριθμός των υφισταμένων μονάδων επεξεργασίας ελαιολάδου που δηλώθηκε από την ΑΙΡΟ ήταν εσφαλμένος. Τέλος, διαπίστωσε τη μη κοινοποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως απαιτείται από το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77. Οι ιταλικές αρχές και η ΑΙΡΟ κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εκ νέου κίνηση της διαδικασίας.
- 43 Η ΑΙΡΟ υπέβαλε στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις της την 1η Ιουνίου 1999. Αμφισβήτησε, κατ' αρχάς, τη βασιμότητα της εκ νέου κινήσεως της διαδικασίας, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να της δώσει τον χρόνο να θέσει σε εφαρμογή το σχέδιο θέσεως σε λειτουργία των τριών κέντρων που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 25 Ιουλίου 1996. Στη συνέχεια, αναφερόμενη στην έλλειψη δραστηριότητας και στις αποκλίσεις των εγκαταστάσεων από το αρχικό σχέδιο, επανελάμβανε, κατ' ουσίαν, τις παρατηρήσεις της της 18ης Μαΐου 1994. Εξάλλου, εξήγησε ότι η μη δραστηριοποίηση του κέντρου του San Lorenzo οφείλετο στη μη πραγματοποίηση, από τον Δήμο, της σύνδεσης μεταξύ της βιομηχανικής ζώνης και της εθνικής οδού και ότι οι ελαιοτριβικές δραστηριότητες, στα δύο άλλα κέντρα, σκοπό είχαν να ωθήσουν τους αγρότες να κάνουν χρήση των κέντρων αυτών. Στη συνέχεια, υποστήριξε ότι είχε τηρήσει την υποχρέωση κοινοποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τις ασκηθείσες δραστηριότητες, αφού απέστειλε στο MIRAΑF τις οικονομικές καταστάσεις που αφορούσαν τη χρήση 1997. Τέλος, διευκρίνισε ότι οι πληροφορίες που απαιτούνταν στο πλαίσιο της αιτήσεως για χρηματοδοτική συνδρομή αφορούσαν μόνον τους οργανισμούς συνεταιριστικού χαρακτήρα που διακρίνονται από τους λοιπούς οργανισμούς λόγω της ιδιαίτερης λειτουργίας που καλούνται να επιτελέσουν προς όφελος των συμμετεχόντων παραγωγών. Κατά συνέπεια, οι πληροφορίες που δόθηκαν με την αίτηση ήταν ακριβείς. Τέλος, θεωρούσε ότι εναπέκειτο στην Επιτροπή να ελέγξει τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις και ότι, εν πάση περιπτώσει, η ΑΙΡΟ είχε υποβάλει, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Επιτροπής, τον πλήρη κατάλογο όλων των μονάδων που ανήκαν σε τρίτους εντός των καλυπτομένων από το σχέδιο περιοχών.

- 44 Στις 13 Ιουλίου 1999, το ΜΙΡΑΑΡ απέστειλε τις παρατηρήσεις του στην Επιτροπή. Στις εν λόγω παρατηρήσεις επισύναψε έκθεση του Comando dei Carabinieri Tutela Norme Comunitarie e Agroalimentari (αρχή επιφορτισμένη με την προστασία των κοινοτικών και αγροδιατροφικών προτύπων), με ημερομηνία 9 Ιουνίου 1999, η οποία είχε συνταχθεί κατόπιν επιθεωρήσεως που πραγματοποιήθηκε στις 26 Απριλίου 1999. Τα έγγραφα αυτά επιβεβαίωναν, κυρίως, την απουσία στα εν λόγω κέντρα δραστηριότητας σύμφωνης με το οικείο σχέδιο.
- 45 Στις 14 Δεκεμβρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C (99) 4559 (στο εξής: βαλλόμενη απόφαση II) με την οποία κατάργησε τη συνδρομή προς την ΑΙΡΟ η οποία χορηγήθηκε με την απόφαση χορηγήσεως II.
- 46 Στη βαλλόμενη απόφαση II αναφέρεται, ιδίως, ότι με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η ΑΙΡΟ στις 18 Μαΐου 1994 και την 1η Ιουνίου 1999 στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας περί διακοπής της συνδρομής δεν διατυπώθηκαν επιχειρήματα που να αντικρούουν τα κύρια στοιχεία που προβλήθηκαν ειδικά από την Επιτροπή. Η απόφαση επισημαίνει, κατ' ουσίαν, τρεις παραβάσεις. Πρώτον, επισημαίνει ότι τα στοιχεία που δόθηκαν από την ΑΙΡΟ στο πλαίσιο της αιτήσεως για την παροχή συνδρομής οδηγούσαν στην εντύπωση ότι υπήρχε έλλειψη υποδομής για την επεξεργασία του ελαιολάδου στις οικείες περιοχές, με αποτέλεσμα να προκληθεί εσφαλμένη εντύπωση ως προς την οικονομική βάση του σχεδίου καθώς και ως προς την ανάγκη δημιουργίας, στις περιοχές αυτές, επιπλέον μονάδων επεξεργασίας και αποθηκεύσεως ελαιολάδου. Δεύτερον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ορισμένες από τις επενδύσεις δεν υλοποιήθηκαν σύμφωνα με το σχέδιο το οποίο είχε λάβει την έγκρισή της. Τρίτον, τονίζει ότι δεν παρατηρήθηκε σε καμία από τις τρεις μονάδες αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα, σύμφωνα με το σχέδιο και σε εύλογη αντιστοιχία προς τα ποσά της κοινοτικής και της εθνικής χρηματοδοτικής συνδρομής. Ενόψει των παραβάσεων αυτών, η απόφαση επιβάλλει διακοπή της συνδρομής και διατάσσει επιστροφή των ποσών που καταβλήθηκαν προς υλοποίηση του σχεδίου.
- 47 Με απόφαση της 15ης Μαρτίου 2000, καταργήθηκε και η εθνική συνδρομή που είχε χορηγηθεί στην ΑΙΡΟ.

Διαδικασία

- 48 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Μαρτίου 2000, η APOL και η AIPO άσκησαν τις παρούσες προσφυγές περί ακυρώσεως της βαλλομένης αποφάσεως I και της βαλλομένης αποφάσεως II αντιστοίχως.
- 49 Με διάταξη του προέδρου του δευτέρου τμήματος του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 2002, διατάχθηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων T-61/00 και T-62/00 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας.
- 50 Στο πλαίσιο οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε γραπτές ερωτήσεις και ζήτησε από την AIPO να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Ειδικότερα, οι διάδικοι κλήθηκαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ως προς τη λυσιτέλεια της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-500/99 P, Conserve Italia κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-867). Οι διάδικοι διαβίβασαν στο Δικαστήριο τις απαντήσεις τους στις γραπτές ερωτήσεις. Η AIPO προσκόμισε ορισμένα έγγραφα.
- 51 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι διάδικοι ανέπτυξαν τις παρατηρήσεις τους, απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου και διατύπωσαν παρατηρήσεις σχετικά με ενδεχόμενη συνεκδίκαση των υποθέσεων T-61/00 και T-62/00 προς έκδοση κοινής αποφάσεως, κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2002.
- 52 Οι υποθέσεις συνεκδικάζονται προς έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

Αιτήματα των διαδίκων

Στην υπόθεση Τ-61/00

53 Η ΑΡΟΛ ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση Γ·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

54 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή στο σύνολό της·
- να καταδικάσει την ΑΙΡΟ στα δικαστικά έξοδα.

Στην υπόθεση T-62/00

55 Η ΑΙΡΟ ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση II·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

56 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή στο σύνολό της·
- να καταδικάσει την ΑΙΡΟ στα δικαστικά έξοδα.

Συμπεπτικό

57 Στην υπόθεση T-61/00, η APOL επικαλείται, κατ' ουσίαν, τέσσερις λόγους προκειμένου να θεμελιώσει τον παράνομο χαρακτήρα της βαλλομένης αποφάσεως I. Ο πρώτος λόγος συνίσταται στην παραβίαση της αρχής της ανωτέρας βίας. Ο δεύτερος λόγος συνίσταται στην παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Ο τρίτος λόγος αφορά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Ο τέταρτος λόγος αφορά νομικό σφάλμα κατά την εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77.

- 58 Στην υπόθεση T-62/00, η ΑΙΡΟ προβάλλει, κατ' ουσίαν, πέντε λόγους, με βάση τους οποίους ζητεί ακύρωση της βαλλομένης αποφάσεως. Ο πρώτος λόγος αφορά την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Ο δεύτερος λόγος αφορά νομικά σφάλματα και σφάλματα εκτιμήσεως. Ο τρίτος λόγος αφορά παραβίαση της αρχής της ανωτέρας βίας. Ο τέταρτος λόγος αφορά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Ο πέμπτος λόγος αφορά την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- 59 Οι κοινοί στις δύο υποθέσεις λόγοι ακυρώσεως θα εξεταστούν μαζί. Πρώτος θα εξεταστεί ο λόγος που αφορά παραβίαση της αρχής της ανωτέρας βίας.

Επί του ισχυρισμού περί παραβιάσεως της αρχής της ανωτέρας βίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

— Στην υπόθεση T-61/00

- 60 Η ΑΡΟΛ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ανωτέρας βίας επειδή δεν έλαβε υπόψη, στη βαλλομένη απόφαση I, την ύπαρξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας που εμπόδισε την ανάπτυξη αξιόλογης οικονομικής δραστηριότητας στις εγκαταστάσεις που χρηματοδοτήθηκαν με τη συνδρομή.
- 61 Υποστηρίζει σχετικώς ότι, τουλάχιστον από τις 20 Μαΐου 1996, οπότε απομακρύνθηκε ο διαχειριστής της ΡΑΑ και αντικαταστάθηκε από διορισμένο από το δικαστήριο διαχειριστή, της ήταν αδύνατο να αναλάβει οποιαδήποτε πρωτοβουλία

για τη δραστηριοποίηση της μονάδας του Supino. Κατά την προσφεύγουσα, συνεπεία των γεγονότων αυτών περιήλθε σε κατάσταση ανωτέρας βίας η οποία, σύμφωνα με πάγια νομολογία, στον τομέα της γεωργίας, ορίζεται ως σύνολο περιστάσεων που είναι ξένες προς τη βούληση του ενδιαφερομένου, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν όση επιμέλεια και αν είχε καταβληθεί (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 1987, 145/85, Denkanit κατά Βελγίου, Συλλογή 1987, σ. 565, σκέψη 11). Η APOL ισχυρίζεται ότι επέδειξε ανέκαθεν μεγάλη επιμέλεια και ουδέποτε παρέλειψε να κάνει χρήση των καταλλήλων ενδίκων βοηθημάτων προκειμένου να ανακτήσει τον έλεγχο των εγκαταστάσεών της.

62 Περαιτέρω, η APOL υποστηρίζει ότι, εφόσον, στην προκειμένη περίπτωση, η ύπαρξη συνθηκών ανωτέρας βίας δεν οφείλεται στη συμπεριφορά του διαχειριστή της ΡΑΑ, αλλά στην αδυναμία αναλήψεως πρωτοβουλιών για τη δραστηριοποίηση των εγκαταστάσεων που ήταν αποτέλεσμα των ληφθέντων από τις δικαστικές αρχές μέτρων, η νομολογία σύμφωνα με την οποία η συμπεριφορά ενός τρίτου εντάσσεται στους συνήθεις εμπορικούς κινδύνους και δεν στοιχειοθετεί περίπτωση ανωτέρας βίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1988, 296/86, McNicholl, Συλλογή 1988, σ. 1491, και της 13ης Δεκεμβρίου 1979, 42/79, Milch-, Fett- und Eierkontor, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 745) δεν παρουνιάζει καμία ομοιότητα με την υπό συζήτηση περίπτωση και, ως εκ τούτου, δεν είναι λυσιτελής.

63 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, ότι, όπως συνάγεται από πάγια νομολογία και, ιδίως από την προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου McNicholl (σκέψη 11), για να στοιχειοθετείται ανωτέρα βία, μολονότι δεν απαιτείται να υπάρχει απόλυτη αδυναμία, επιβάλλεται τουλάχιστον η μη υλοποίηση της ενέργειας για την οποία πρόκειται να οφείλεται σε περιστάσεις ξένες προς τη βούληση του ενδιαφερομένου, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν όση επιμέλεια και αν είχε καταβληθεί.

64 Η Επιτροπή αναφέρει, στη συνέχεια, ότι τα υπό κρίση γεγονότα είναι απόρροια εσωτερικών προβλημάτων της ΡΑΑ και ιδίως μη συννόμων πράξεων καταλογιστέων στον μοναδικό διαχειριστή της. Επισημαίνει επίσης ότι η APOL ήταν ένας από τους εταίρους της ΡΑΑ. Συνεπώς, κατά την άποψή της, τα εν λόγω γεγονότα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως περιστάσεις ξένες προς τη βούληση της APOL.

— Στην υπόθεση Τ-62/00

- 65 Η ΑΙΡΟ υποστηρίζει ότι η απουσία δραστηριότητας των τριών μονάδων αποτελεί συνέπεια γεγονότων αναγομένων σε ανωτέρα βία την οποία η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη κατά την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως ΙΙ.
- 66 Η ΑΙΡΟ αναφέρεται στην ύπαρξη τριών περιστάσεων που στοιχειοθετούν, κατά τη γνώμη της, ανωτέρα βία.
- 67 Πρώτον, η προσφεύγουσα υπήρξε θύμα κλοπής εμπορευμάτων για τη φύλαξη των οποίων ήταν υπεύθυνη, γεγονός που την υποχρέωσε να καταβάλει το τίμημα των εν λόγω κλαπέντων εμπορευμάτων που ανερχόταν στο ποσό των 3,5 δισεκατομμυρίων ΙΤΛ. Κατά την ΑΙΡΟ, η κλοπή αυτή την περιήγαγε σε δεινή οικονομική κατάσταση. Δεύτερον, η ΑΙΡΟ επικαλείται τις αρνητικές συνέπειες της απρόβλεπτης εξέλιξεως των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας στον τομέα του ελαιολάδου οι οποίες, όπως υποστηρίζει, την οδήγησαν σε πλήρη αναθεώρηση των όρων και προϋποθέσεων που αφορούσαν την πορεία των δραστηριοτήτων αποθήκευσης και επεξεργασίας του ελαιολάδου σε σχέση με τα προβλεπόμενα στο σχέδιο. Τρίτον, η ΑΙΡΟ υπήρξε θύμα αξιόποινων δραστηριοτήτων συμμορίας, όπως καταδεικνύει η ύπαρξη ποινικής διαδικασίας όπου παρίσταται ως πολιτικώς ενάγουσα και η οποία στρέφεται κατά προσώπων που είχαν διεισδύσει στις υπηρεσίες της.
- 68 Κατά την ΑΙΡΟ, η Επιτροπή αναγνώρισε σιωπηρώς την ύπαρξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας όταν ανέστειλε τη διαδικασία καταργήσεως της συνδρομής τον Ιούλιο του 1996.
- 69 Όσον αφορά ειδικότερα την αδράνεια της μονάδας του San Lorenzo, η ΑΙΡΟ υποστηρίζει ότι η μη λειτουργία του έχει σχέση με την απουσία σύνδεσης της εν λόγω μονάδας με την εθνική οδό συνεπεία συγκρούσεως αρμοδιοτήτων και γραφει-

οκρατικών καθυστερήσεων. Η ΑΙΡΟ διευκρινίζει σχετικά ότι στην Ιταλία δεν μπορεί να χορηγηθεί οικοδομική άδεια από τις δημοτικές αρχές παρά μόνον αν έχει εξασφαλιστεί ότι θα υλοποιηθούν τα απαραίτητα έργα υποδομής. Από τη στιγμή που χορηγήθηκε η άδεια για οικοδόμηση της μονάδας, θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν και οι εργασίες οδικής σύνδεσης. Εξάλλου, όπως προκύπτει από διάφορα έγγραφα και ειδικότερα από μια επιστολή της κοινοτικής αρχής της 16ης Φεβρουαρίου 1998, καθώς και από φωτογραφίες και διαγράμματα που επισυνάπτονται στην απάντηση, η σύνδεση είχε προβλεφθεί και είχε ζητηθεί αλλά δεν υλοποιήθηκε. Κατά συνέπεια, οι δυσκολίες προσβάσεως στο κέντρο του San Lorenzo ήταν απρόβλεπτες. Υπό τις συνθήκες αυτές, η μη δραστηριοποίηση του εν λόγω κέντρου αποτελεί άμεση συνέπεια συγκεκριμένης περιπτώσεως ανωτέρας βίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1993, C-50/92, Molkerei-Zentrale Süd, Συλλογή 1993, σ. I-1035, σκέψη 13).

- 70 Η Επιτροπή θεωρεί ότι καμία από τις περιστάσεις που περιγράφει η ΑΙΡΟ δεν στοιχειοθετεί περίπτωση ανωτέρας βίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 71 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι καμία διάταξη του κανονισμού 355/77, δυνάμει του οποίου χορηγήθηκαν οι κοινοτικές χρηματοδοτικές συνδρομές και στις δύο υποθέσεις, δεν προβλέπει τη δυνατότητα επικλήσεως, από τον δικαιούχο συνδρομής, ανωτέρας βίας προς δικαιολόγηση μη τηρήσεως των υποχρεώσεών του.
- 72 Η Επιτροπή ανέφερε, ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας θέσεως ή διατηρήσεως σε λειτουργία μιας επιχειρήσεως, έχει δεχθεί την επίκληση ανωτέρας βίας, παρά το ότι οι εφαρμοστέες διατάξεις δεν προέβλεπαν τη δυνατότητα αυτή. Στο πλαίσιο αυτό, μολονότι στη νομολογία του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου δεν έχει, μέχρι σήμερα, αναγνωριστεί ρητά η ύπαρξη γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου σύμφωνα με την

οποία επιτρέπεται η επίκληση της περιπτώσεως ανωτέρας βίας χωρίς να προβλέπεται ρητά σχετική δυνατότητα στις εφαρμοστέες νομοθετικές διατάξεις, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέκλεισε ορθώς την ύπαρξη λόγου ανωτέρας βίας δικαιολογώντας την απουσία αξιολογής οικονομικής δραστηριότητας στις εγκαταστάσεις της ΑΡΟΛ και της ΑΙΡΟ. Πράγματι, η ύπαρξη διοικητικής πρακτικής, έστω και μη βασιζομένης σε οποιαδήποτε διάταξη, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή ερευνά κατά πόσον συντρέχει περίπτωση ανωτέρας βίας που θα μπορούσε να την οδηγήσει σε μη διακοπή μιας συνδρομής, δεσμεύει το εν λόγω όργανο οσάκις προβάλλεται ενώπιόν της ισχυρισμός περί υπάρξεως περιπτώσεως ανωτέρας βίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Ιανουαρίου 2002, T-35/99, Keller και Keller Meccanica κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-261, σκέψη 77).

73 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν, με βάση τα κριτήρια που έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία σε υποθέσεις όπου οι εφαρμοστέες νομοθετικές διατάξεις προέβλεπαν τη δυνατότητα επικλήσεως λόγου ανωτέρας βίας, πληρούνταν στην προκειμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις υπάρξεως περιπτώσεως ανωτέρας βίας.

74 Υπενθυμίζεται σχετικώς ότι, μολονότι η έννοια της ανωτέρας βίας δεν προϋποθέτει απόλυτη αδυναμία, απαιτείται, τουλάχιστον, η μη πραγματοποίηση του γεγονότος για το οποίο πρόκειται να οφείλεται σε περιστάσεις ξένες προς τη βούληση του επικαλουμένου την ανωτέρα βία, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, οι συνέπειες των οποίων δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν όση επιμέλεια και αν είχε καταβληθεί (βλ., ιδίως, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-136/93, Transafrika, Συλλογή 1994, σ. I-5757, σκέψη 14, και της 17ης Οκτωβρίου 2002, C-208/01, Parras Medina, Συλλογή 2002, σ. I-8955, σκέψη 19).

75 Στην υπόθεση T-61/00, δεν αμφισβητείται ότι τα νομικά προβλήματα που εμπόδισαν την ΑΡΟΛ να αναπτύξει αξιολογη δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις της είναι αποτέλεσμα ενεργειών και παραλείψεων καταλογιστέων στον διαχειριστή της εταιρίας διαχείρισης ΡΑΑ, στην οποία η ΑΡΟΛ είχε αναθέσει τη διαχείριση της μονάδας. Οι δυσκολίες αυτές δεν φαίνεται να είναι ασυνήθεις και απρόβλεπτες. Πράγματι, όταν συνέστησε την εταιρία διαχειρίσεως ΡΑΑ αποβλέποντας σε εκπλήρωση των υποχρεώσεών της, η ΑΡΟΛ ανέλαβε όλους τους κινδύνους που ένας επιμελής επιχειρηματίας μπορεί και οφείλει ευλόγως να προβλέψει στο πλαίσιο μιας τέτοιας συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ανέντιμης και αμελούς συμπεριφοράς του διοικούντος την εν λόγω εταιρία διαχείρισης (βλ., ομοίως, προπαρατεθείσα απόφαση McNicholl, σκέψεις 12 και 13).

- 76 Εξάλλου, είναι γνωστό ότι οι ενέργειες των δικαστικών αρχών που κατέληξαν στην απομάκρυνση του διαχειριστή της ΡΑΑ και στην αντικατάστασή του από διαχειριστή που διόρισε το δικαστήριο ζητήθηκαν από την ΑΡΟΛ και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να είναι ξένες προς τη βούλησή της. Υπό τις συνθήκες αυτές, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την ΑΡΟΛ, ούτε οι νομικές συνέπειες της συμπεριφοράς της διοίκησης της ΡΑΑ μπορούν να θεμελιώσουν την ύπαρξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας.
- 77 Στην υπόθεση Τ-62/00, η ΑΙΡΟ επικαλείται, πρώτον, την κλοπή εμπορευμάτων για τη φύλαξη των οποίων ήταν υπεύθυνη, συνεπεία της οποίας υποχρεώθηκε να επιστρέψει το τίμημα των εν λόγω κλαπέντων εμπορευμάτων καταβάλλοντας ποσό 3,5 δισεκατομμυρίων ΓΓΛ, γεγονός που την περιήγαγε σε δεινή οικονομική κατάσταση. Προκειμένου για την κλοπή, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η κλοπή συνιστά συνήθη και προβλεπτό κίνδυνο στο πλαίσιο της ασκήσεως συνήθους εμπορικής δραστηριότητας και ότι δεν συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας (προπαρατεθείσα απόφαση McNicholl, σκέψεις 12 έως 14).
- 78 Άλλωστε, η ΑΙΡΟ δεν ισχυρίζεται ούτε αποδεικνύει με ποιο τρόπο η κλοπή και η κατ' αυτήν οικονομικές συνέπειες της κλοπής την περιήγαγαν σε αδυναμία ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας στα κέντρα για τα οποία πρόκειται επί περισσότερα από δέκα χρόνια αφότου έλαβε χώρα η κλοπή. Υπό τις συνθήκες αυτές, ούτε η κλοπή αυτή καθαυτή ούτε οι προβαλλόμενες συνέπειές της μπορεί να θεωρηθεί ότι στοιχειοθετούν περίπτωση ανωτέρας βίας που απαλλάσσει την ΑΙΡΟ της υποχρεώσεως ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας στα κέντρα που συγχρηματοδοτήθηκαν με την κοινοτική συνδρομή.
- 79 Δεύτερον, οι εξελίξεις στην αγορά υπάγονται από τη φύση τους στον συνήθη εμπορικό κίνδυνο που πρέπει να μπορεί να προβλέψει ένας εύλογα πληροφορημένος επιχειρηματίας (βλ., σχετικώς, προπαρατεθείσα απόφαση Transaffrica, σκέψη 16) και, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατόν να στοιχειοθετούν περίπτωση ανωτέρας βίας.
- 80 Τρίτον, όσον αφορά τις μεθοδεύσεις εξαπάτησης εις βάρος της ΑΙΡΟ, είναι προφανές ότι ήταν έργο εγκληματικών στοιχείων που είχαν διεισδύσει στη στελέχωσή της. Πρόκειται, επομένως, για παράγοντα που δεν είναι ξένος προς τη βούληση της

ΑΙΡΟ. Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για περίπτωση που μπορεί να θεμελιώσει την ύπαρξη ανωτέρας βίας (βλ. συναφώς προπαρατεθείσα απόφαση McNicholl, σκέψη 12).

- 81 Τέταρτον, όσον αφορά την έλλειψη δραστηριότητας στις εγκαταστάσεις του San Lorenzo, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, η εν λόγω αδράνεια δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι στοιχειοθετεί περίπτωση ανωτέρας βίας παρά μόνον αν η συμπεριφορά του διοικητικού οργάνου, στις υπηρεσίες του οποίου πρέπει υποχρεωτικά να αποταθεί ο επιχειρηματίας, καθιστά αδύνατη γι' αυτόν την τήρηση των υποχρεώσεων που του επιβάλλει η κοινοτική νομοθεσία (προπαρατεθείσα απόφαση Molkerei-Zentrale Süid, σκέψη 13). Εν προκειμένω, η ΑΙΡΟ δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο από το οποίο να συνάγεται ότι η μη πραγματοποίηση των εργασιών σύνδεσης από τη διοίκηση κατέστησε αδύνατο γι' αυτήν να αναπτύξει ουσιαστική οικονομική δραστηριότητα στις εγκαταστάσεις για τις οποίες πρόκειται.
- 82 Ενόψει των προεκτεθέντων, ορθώς η Επιτροπή δεν δέχθηκε ότι συνέτρεχε περίπτωση ανωτέρας βίας δικαιολογούσα την απουσία αξιολογής οικονομικής δραστηριότητας στις εγκαταστάσεις της ΑΡΟΛ και της ΑΙΡΟ.
- 83 Επομένως, οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί είναι απορριπτέοι σε καθεμία από τις δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις.

Επί των ισχυρισμών περί παραβίασεως της αρχής της αναλογικότητας και περί νομικού σφάλματος και εσφαλμένης εκτιμήσεως αντιστοίχως

Επιχειρήματα των διαδίκων

— Στην υπόθεση T-61/00

- 84 Η ΑΡΟΛ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77 επειδή στηρίχτηκε στην απόφαση περί καταρ-

γήσεως της εθνικής συνδρομής για να εκδώσει τη βαλλομένη απόφαση Ι. Κατά την προσφεύγουσα, πρώτον, η απόφαση περί καταργήσεως της εθνικής χρηματοδοτικής συνδρομής δεν έχει καταστεί απρόσβλητη, καθότι έχει προσβληθεί ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου. Δεύτερον, αμφισβητεί ότι η κατάργηση της εθνικής συνδρομής συνεπάγεται οπωσδήποτε και κατάργηση της κοινοτικής συνδρομής.

85 Υποστηρίζει επίσης ότι η βαλλομένη απόφαση Ι ισοδυναμεί στην πράξη με κύρωση και παραβιάζει πολλαπλώς την αρχή της αναλογικότητας. Πρώτον, η κατάργηση της συνδρομής είναι δυσανάλογη προς τις πραγματικές οικονομικές της δυνατότητες. Δεύτερον, είναι δυσανάλογως αυστηρή από πλευράς κοινοτικού συμφέροντος, καθότι η επίδικη απόφαση καθιστά απολύτως βέβαιη και μη αναστρέψιμη τη διασπάθιση του δημοσίου χρήματος συνεπεία της εγκαταλείψεως και της ερειπώσεως ορισμένων εγκαταστάσεων παρά το ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως, η APOΛ βρισκόταν στη φάση ανακτίσεως πλήρους ελέγχου των εγκαταστάσεών της.

86 Η Επιτροπή αμφισβητεί τη βασιμότητα των επιχειρημάτων της APOΛ.

— Στην υπόθεση Τ-62/00

87 Η ΑΙΡΟ υποστηρίζει, πρώτον, ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα και σφάλμα εκτιμήσεως, καταλογίζοντάς της ότι έδωσε εσφαλμένες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των εγκαταστάσεων αποθηκεύσεως και επεξεργασίας που υφίσταντο κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς της για χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής. Η ΑΙΡΟ υποστηρίζει σχετικώς ότι οι πληροφορίες που έδωσε απαντώντας στο σημείο 4.6 του ερωτηματολογίου που συνυποβλήθηκε με την αίτησή της για χρηματοδοτική συνδρομή δεν ήταν εσφαλμένες, καθότι αφορούσαν μόνο συνεταιριστικού τύπου μονάδες ανάλογες αυτών στις οποίες αναφερόταν το υποβληθέν από την προσφεύγουσα σχέδιο. Κατά την ΑΙΡΟ, εφόσον, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού 355/77, μόνον τα σχέδια που εξασφαλίζουν επαρκή και διαρκή

συμμετοχή των παραγωγών του βασικού γεωργικού προϊόντος στα οικονομικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από τα σχέδια αυτά μπορούν να ενισχυθούν με χρηματοδοτική συνδρομή, οι παρεχόμενες στο πλαίσιο αιτήσεως για τη χορήγηση συνδρομής πληροφορίες δεν μπορούσαν παρά να αφορούν μόνον τις μονάδες αποθηκείσεως και επεξεργασίας που ελέγχονται από τους παραγωγούς. Κατά συνέπεια, διαπιστώνοντας ότι η ΑΙΡΟ υπέβαλε εσφαλμένες πληροφορίες σχετικά με την οικονομική βάση του σχεδίου, η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα και/ή σφάλμα εκτιμήσεως. Η ΑΙΡΟ επισημαίνει περαιτέρω ότι, σε συνέχεια μεταγενεστερού αιτήματος της Επιτροπής, υπέβαλε, το 1995, πλήρη κατάλογο των επιχειρήσεων επεξεργασίας ελαίου που βρίσκονταν στις συνδεδεμένες με την αίτηση περιοχές.

88 Η ΑΙΡΟ υποστηρίζει, δεύτερον, ότι η Επιτροπή υπέπεσε επίσης σε νομικό σφάλμα προσάπτοντας σ' αυτήν και όχι στις ιταλικές αρχές την παροχή ανακριβών πληροφοριών σχετικά με τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις. Παρατηρεί σχετικά ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 2 έως 5 του κανονισμού 355/77, τα σχέδια που επρόκειτο να χρηματοδοτηθούν με βάση τον εν λόγω κανονισμό έπρεπε να εντάσσονται σε ειδικά προγράμματα εκπονηθέντα από τα κράτη μέλη και εγκεκριμένα από την Επιτροπή. Ειδικότερα, στο άρθρο 3 του κανονισμού διευκρινιζόταν ότι τα ειδικά προγράμματα που εκπονούνται από τα κράτη μέλη πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον περιγραφή της καταστάσεως του οικείου τομέα και, ιδίως, των ενεστωσών παραγωγικών δυνατοτήτων των εμπλεκομένων επιχειρήσεων.

89 Εξάλλου, κατά την προσφεύγουσα, τα σχέδια αυτά πρέπει να υποβάλλονται σε κατάλληλο έλεγχο από το οικείο κράτος μέλος και να τυγχάνουν της εγκρίσεώς του. Ειδικότερα, το παράρτημα Α, δεύτερο τμήμα, του κανονισμού 2515/85 επιβάλλει στις εθνικές αρχές και όχι στους δικαιούχους την υποχρέωση να εγκρίνουν και να γνωστοποιούν τα εν λόγω στοιχεία.

90 Στην προκειμένη περίπτωση, τα στοιχεία που αφορούσαν την οικονομική βάση του σχεδίου και την ανάγκη δημιουργίας στις οικείες περιοχές επιπλέον μονάδων επεξεργασίας και αποθηκείσεως δόθηκαν από τις ιταλικές αρχές και δεν σχολιάστηκαν αρνητικά από την Επιτροπή κατά την έγκριση του σχεδίου. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή παρέβη τους κανονισμούς 355/77 και 2515/85 προσάπτοντας στην ΑΙΡΟ και όχι στις ιταλικές αρχές την υποβολή ανακριβών στοιχείων που δημιούργησαν εσφαλμένη εντύπωση ως προς την οικονομική αναγκαιότητα υλοποιήσεως του σχεδίου.

- 91 Τρίτον, η ΑΙΡΟ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως αγνοώντας τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η προσφεύγουσα σχετικά με τις αποκλίσεις των πραγματοποιηθεισών εργασιών σε σχέση με τα προβλεπόμενα στο σχέδιο των εγκαταστάσεων. Ειδικότερα, η ΑΙΡΟ ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι η σύνδεση των μονάδων εμφιαλώσεως με τους ταμειυτήρες πραγματοποιήθηκε και στα τρία κέντρα. Υποστηρίζει, στη συνέχεια, ότι από τις επισυναπτόμενες στην απάντησή της φωτογραφίες αποδεικνύεται ότι οι οδοί πρόσβασης στα κέντρα του Eboli και του Castri επιτρέπουν την κυκλοφορία φορτηγών. Υποστηρίζει, εξάλλου, ότι το σύστημα για τη συντήρηση των αποθεμάτων με τη χρήση αζώτου εγκαταστάθηκε στο κέντρο του Eboli, ενώ δεν εγκαταστάθηκε στα άλλα δύο κέντρα επειδή ήταν αδύνατον να εξασφαλιστεί ότι το αέριο θα συντηρούνταν αεροστεγώς στους ταμειυτήρες. Άλλωστε, η απουσία του εν λόγω συστήματος συνιστά τροποποίηση που δεν ήταν απαραίτητο να κοινοποιηθεί, σύμφωνα με το έγγραφο (ΕΟΚ) 7125, της 2ας Απριλίου 1978, σ. 2, στοιχείο Α, σημείο 6, το οποίο αναφέρεται σε «τροποποιήσεις των επενδύσεων τεχνικού χαρακτήρα προσηκόντως αιτιολογημένες που δεν θίγουν τα δομικά και οικονομικά στοιχεία του σχεδίου». Τέλος, η ΑΙΡΟ επισημαίνει ότι η εφύαλωση των ταμειυτήρων αντικαταστάθηκε με τη χρήση ταμειυτήρων από ανοξείδωτο χάλυβα, γεγονός που επίσης συνιστά τροποποίηση για την οποία δεν προβλεπόταν υποχρεωτική κοινοποίηση δυνάμει του προαναφερθέντος εγγράφου 7125.
- 92 Εξάλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι διαπιστώσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας αντιφάσκουν προς τις διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξαν οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες που ενεργούσαν επ' ονόματι και για λογαριασμό της Επιτροπής κατά την παραλαβή των εγκαταστάσεων. Επιπλέον, οι μεταγενέστερες διαπιστώσεις από ή για λογαριασμό της Επιτροπής έγιναν από πρόσωπα που δεν είχαν όλα τις απαιτούμενες τεχνικές γνώσεις. Τέλος, στη φάση υποβολής των απαντήσεων, η ΑΙΡΟ ζητεί από το Πρωτοδικείο να διατάξει τεχνική πραγματογνωμοσύνη με σκοπό την αποτύπωση της ενεστώσας πραγματικής κατάστασης.
- 93 Τέταρτον, η ΑΙΡΟ ισχυρίζεται ότι η κύρωση που συνίσταται στην επιστροφή του ποσού της οικείας χρηματοδοτικής συνδρομής είναι δυσανάλογη, καθότι, αφενός, η Επιτροπή αποφάσισε την πλήρη κατάργηση για επιμέρους μόνον παραβάσεις και, αφετέρου, στην κοινοτική αυτή κύρωση προστίθεται χρηματικό διοικητικό πρόστιμο, με βάση τον ιταλικό νόμο, ίσο προς το παρανόμως εισπραχθέν ποσό. Εξάλλου, η εν λόγω απόφαση θα συνεπαγόταν, μετά μακροχρόνια ένδικη διαδικασία, την

οικονομική κατάρρευση της ΑΙΡΟ χωρίς, ωστόσο, να επιστραφούν τα υπεξαιρεθέντα ποσά, τα οποία παραμένουν στα χέρια της συμμορίας που διείσδυσε στη στελέχωσή της. Κατά συνέπεια, η εν λόγω απόφαση είναι όχι μόνον υπερβολικά επαχθής αλλά και παράλογη.

- 94 Η Επιτροπή αμφισβητεί τη βασιμότητα των επιχειρημάτων της ΑΙΡΟ.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 95 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι η αρχή της αναλογικότητας επιβάλλει οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια αυτού που είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1984, 15/83, *Denkavit Nederland*, Συλλογή 1984, σ. 2171, σκέψη 25, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Οκτωβρίου 1999, T-216/96, *Conserve Italia κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. II-3139, σκέψη 101).
- 96 Επιπλέον, κατά εδραιωμένη νομολογία, σε περίπτωση παραβάσεως υποχρεώσεως της οποίας η τήρηση έχει θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία ενός κοινοτικού συστήματος, η επιβαλλόμενη κύρωση μπορεί να είναι η απώλεια δικαιώματος παρεχομένου από την κοινοτική νομοθεσία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 1995, C-104/94, *Cereol Italia*, Συλλογή 1995, σ. I-2983, σκέψη 24, και της 24ης Ιανουαρίου 2002, *Conserve Italia κατά Επιτροπής*, προπαρατεθείσα, σκέψη 102).
- 97 Το Δικαστήριο έχει επίσης δεχτεί ότι, εφόσον πρόκειται για την αξιολόγηση περίπλοκης οικονομικής καταστάσεως, πράγμα το οποίο συμβαίνει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής (βλ. επ' αυτού, ιδίως, την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ης Οκτωβρίου 1977, 29/77, *Roquette Frères*, Συλλογή τόμος 1977, σ. 541, σκέψη 19),

τα κοινοτικά όργανα έχουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως. Το Δικαστήριο, όταν ελέγχει τη νομιμότητα της ασκήσεως της εξουσίας αυτής, πρέπει να περιορίζεται στο να εξετάζει αν η άσκηση αυτή ενέχει προφανή πλάνη ή συνιστά κατάχρηση εξουσίας ή αν το οικείο όργανο υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει (βλ. συναφώς την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-296/93 και C-307/93, Γαλλία και Ιρλανδία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-795, σκέψη 31).

- 98 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η κατάργηση χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΓΤΠΕ δεν είναι, κατ' αρχήν, δυσανάλογα αυστηρό μέτρο οσάκις αποδεικνύεται ότι ο δικαιούχος της συνδρομής παρέβη υποχρέωση που είναι θεμελιώδης για την εύρυθμη λειτουργία του ΕΓΤΠΕ.
- 99 Με βάση τις αρχές αυτές, θα εξεταστούν στη συνέχεια οι βαλλόμενες αποφάσεις.

— Στην υπόθεση T-61/00

- 100 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι η βαλλομένη απόφαση I στηρίζεται, ιδίως, στην παράβαση του άρθρου 10, στοιχείο γ', του κανονισμού 355/77 το οποίο επιβάλλει το χρηματοδοτούμενο σχέδιο να συμβάλλει στα μακροπρόθεσμα οικονομικά αποτελέσματα της επιδιωκόμενης με τα προγράμματα διαρθρωτικής βελτιώσεως, με βάση το γεγονός ότι δεν αναπτύχθηκε αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα αντίστοιχη του ποσού των χρηματοδοτικών συνδρομών. Βασίζεται επίσης στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77, το οποίο εξαρτά τη χορήγηση της κοινοτικής συνδρομής από την οικονομική συμμετοχή του κράτους μέλους σε ποσοστό τουλάχιστον 5 %. Επισημαίνεται επίσης ότι δεν αμφισβητείται η απουσία αξιόλογης οικονομικής δραστηριότητας στα πλαίσια του σχεδίου.

- 101 Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί αν τα στοιχεία που δέχθηκε η βαλλομένη απόφαση Ι στοιχειοθετούν παράβαση θεμελιώδους υποχρέωσης της ΑΡΟΛ σε σχέση με την κοινοτική συνδρομή που της παρεσχέθη.
- 102 Κατά το άρθρο 10, στοιχείο γ', του κανονισμού 355/77, τα σχέδια θα πρέπει να συμβάλλουν στα μακροχρόνια οικονομικά αποτελέσματα της επιδιωκόμενης με τα προγράμματα διαρθρωτικής βελτιώσεως. Επιπλέον, κατά το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, τα σχέδια πρέπει να αφορούν την εμπορία ή την παραγωγή μεταποιημένων προϊόντων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, τα προγράμματα πρέπει να συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης των τομέων βασικής γεωργικής παραγωγής για τους οποίους πρόκειται. Τέλος, στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζεται ότι, για να τύχουν κοινοτικής χρηματοδοτήσεως, τα σχέδια πρέπει να επιτρέπουν ιδίως να εξασφαλιστεί τόσο η βελτίωση και ο εξορθολογισμός των δομών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων όσο και ένα διαρκές θετικό αποτέλεσμα στον γεωργικό τομέα. Από τα προσηγηθέντα συνάγεται ότι η υλοποίηση του σχεδίου για το οποίο πρόκειται και η συμβολή του στην παραγωγή διαρκών θετικών αποτελεσμάτων επί των δομών μεταποίησης και εμπορίας των ελαιοκομικών προϊόντων συνιστούσε θεμελιώδη υποχρέωση επιβαλλόμενη με τον κανονισμό 355/77.
- 103 Σύμφωνα με το άρθρο 1 της αποφάσεως χορηγήσεως Ι, η καταβολή των ποσών της συνδρομής στην ΑΡΟΛ εξαρτάται από την τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο σημείο Β του παραρτήματος της εν λόγω αποφάσεως. Στο σημείο Β εφίστάται ρητώς η προσοχή της ΑΡΟΛ στο άρθρο 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 355/77, που επιβάλλει υλοποίηση του σχεδίου με τήρηση των όρων που προβλέπονται στον κανονισμό 355/77 επί ποινή καταργήσεως ή μείωσης της συνδρομής. Επομένως, η ΑΡΟΛ δεσμευόταν από τη θεμελιώδη υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 10, στοιχείο γ', του κανονισμού 355/77, η οποία την υποχρέωνε να υλοποιήσει το σχέδιο και να μεριμνήσει ώστε η υλοποίησή του να έχει θετικά και διαρκή αποτελέσματα για τους οργανισμούς που επρόκειτο να επηρεάσει.
- 104 Στο σημείο αυτό, πρέπει να εξεταστεί αν η ΑΡΟΛ τήρησε τη θεμελιώδη αυτή υποχρέωση. Διαπιστώνεται σχετικώς ότι, από της ολοκληρώσεως των εργασιών στη μονάδα μέχρι την έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως Ι, δηλαδή για περισσότερα από έντεκα έτη, δεν σημειώθηκε καμία αξιολογητική δραστηριότητα στην εν λόγω μονάδα.

- 105 Μία περίοδος έντεκα ετών αρκεί για να εκτιμηθεί αν παράγεται ή όχι οικονομικό αποτέλεσμα διαρκείας. Κατά συνέπεια, ευλόγως η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον ισχυρισμό της APOL ότι η προσφεύγουσα επρόκειτο να ανακτήσει άμεσα τον έλεγχο των εγκαταστάσεων του Suripio όταν εκδόθηκε η βαλλομένη απόφαση I, για να εκτιμήσει αν η υλοποίηση του σχεδίου θα είχε οικονομικά αποτελέσματα διαρκείας.
- 106 Ενόψει της απουσίας αξιολογής οικονομικής δραστηριότητας επί έντεκα έτη, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η APOL παρέβη θεμελιώδη υποχρέωσή της, γεγονός που, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 96 ανωτέρω, αρκεί για να δικαιολογήσει την κατάργηση της συνδρομής στο σύνολό της χωρίς η κατάργηση αυτή να συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.
- 107 Τέλος, θα πρέπει να εξεταστεί αν το γεγονός ότι η APOL είχε στη διάθεσή της περιορισμένους πόρους αρκεί για να τεθεί ζήτημα δυσαναλογίας του μέτρου της κατάργησης της συνδρομής που είχε χορηγηθεί στην APOL προς τη διαπιστωθείσα παράβαση. Αρκεί να επισημανθεί επ' αυτού ότι η οικονομική κατάσταση της APOL αποτελεί ζήτημα αμιγώς υποκειμενικό που είναι εντελώς ανεξάρτητο από τις αντικειμενικές προϋποθέσεις χορηγήσεως και καταργήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής και ότι, κατά συνέπεια, δεν αποτελεί στοιχείο ικανό να επηρεάσει την εκτίμηση περί του δυσανάλογου ή μη χαρακτήρα της βαλλομένης αποφάσεως I.
- 108 Υπό τις συνθήκες αυτές, η απόφαση περί καταργήσεως της χρηματοδοτικής συνδρομής δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας.
- 109 Δεδομένου ότι η απουσία οποιασδήποτε αξιολογής οικονομικής δραστηριότητας αρκεί, στην προκειμένη περίπτωση, για να δικαιολογήσει την κατάργηση της χρηματοδοτικής συνδρομής, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα δεχόμενη ότι η διακοπή της εθνικής συνδρομής συνεπάγεται κατάργηση της κοινοτικής συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 355/77.

— Στην υπόθεση T-62/00

- 110 Η βαλλομένη απόφαση II στηρίζεται, κατ' ουσίαν, σε τρία στοιχεία. Πρώτον, προσάπτει στην ΑΙΡΟ ότι παρέσχε στην Επιτροπή ανακριβείς πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των υφισταμένων μονάδων επεξεργασίας του ελαιολάδου και με τον τρόπο αυτό της δημιούργησε ψευδή εντύπωση σχετικά με την οικονομική βάση του σχεδίου. Δεύτερον, η απόφαση προσάπτει στην ΑΙΡΟ ότι παραβίασε το άρθρο 10, στοιχείο γ', του κανονισμού 355/77 επειδή δεν είχε αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα σε κανένα από τα τρία κέντρα που συγχρηματοδοτήθηκαν με την κοινοτική συνδρομή. Τρίτον, με την απόφαση προσάπτεται στην ΑΙΡΟ η ύπαρξη αποκλίσεων μεταξύ των υλοποιηθεισών εγκαταστάσεων και αυτών που προβλέπονταν αρχικά στο σχέδιο.
- 111 Πρέπει πρώτον να ερευνηθεί αν, όπως υποστηρίζει η ΑΙΡΟ, η Επιτροπή υπέπεσε σε νομικό σφάλμα προσάπτοντας στην ΑΙΡΟ ότι της παρέσχε εσφαλμένες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των υφισταμένων μονάδων στις καλυπτόμενες από τα σχέδια περιοχές κατά την υποβολή της αιτήσεώς της για τη χορήγηση συνδρομής.
- 112 Σχετικώς, επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι ο κανονισμός 2515/85, τον οποίο επικαλείται η ΑΙΡΟ, δεν είναι λυσιτελής προκειμένου να κριθεί η νομιμότητα της βαλλομένης αποφάσεως II. Πράγματι, ο κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ στις 14 Σεπτεμβρίου 1985. Όμως, δεν αμφισβητείται ότι η απόφαση χορηγήσεως II εκδόθηκε στις 29 Ιουνίου 1984. Επιπλέον δε, η αίτηση για την παροχή της συνδρομής είναι προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής και, κατά συνέπεια, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να διέπεται από τον κανονισμό 2515/85.
- 113 Επισημαίνεται, εν συνεχεία, ότι με το ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσε η ΑΙΡΟ προκειμένου να της χορηγηθεί η συνδρομή τής ζητήθηκε να αναφέρει «τις εγκαταστάσεις του ίδιου τύπου που δεν ανήκουν στον δικαιούχο της συνδρομής, στη ζώνη συλλογής και στις γειτονικές ζώνες». Δεν αμφισβητείται επίσης ότι οι πληροφορίες

που παρέσχε η ΑΙΡΟ απαντώντας στο ερωτηματολόγιο αφορούσαν μόνον τις εγκαταστάσεις που ελέγχονταν και διοικούνταν από τους ίδιους τους παραγωγούς, χωρίς να γίνει λόγος για τις υπόλοιπες μονάδες επεξεργασίας και εμπορίας ελαιολάδου στις οικείες περιοχές.

- 114 Σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την ΑΙΡΟ, δεν πρέπει να συναχθεί από το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 355/77, που προβλέπει ότι τα σχέδια «πρέπει ιδίως να εξασφαλίζουν επαρκή και διαρκή συμμετοχή των παραγωγών του βασικού γεωργικού προϊόντος στα απορρέοντα από τα σχέδια οικονομικά πλεονεκτήματα», ότι στην αίτηση για τη χορήγηση συνδρομής επιβαλλόταν να αναφερθούν μόνον οι εγκαταστάσεις που ελέγχονταν και διοικούνταν από τους ίδιους τους παραγωγούς. Μια τέτοια ερμηνεία θα ήταν αντίθετη τόσο προς το πνεύμα όσο και προς το γράμμα του κανονισμού 355/77. Κατά το άρθρο 10 του κανονισμού 355/77, τα συγχρηματοδοτούμενα σχέδια πρέπει όχι μόνο να έχουν διαρκή οικονομικά αποτελέσματα, αλλά και να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις αποδοτικότητας. Στην προκειμένη περίπτωση, οι δύο αυτές προϋποθέσεις δεν είναι δυνατόν να πληρούνται παρά μόνον αν υπάρχει στις καλυπτόμενες περιοχές ζήτηση για υπηρεσίες αποθήκευσης και επεξεργασίας ελαιολάδου. Το μέγεθος της ζήτησης αυτής πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τη δυναμικότητα αποθηκείσεως και επεξεργασίας των υφισταμένων εγκαταστάσεων, η οποία σε καμία περίπτωση δεν εξαρτάται από τη νομική μορφή των εγκαταστάσεων αυτών.

- 115 Επομένως, οι πληροφορίες που παρέσχε η ΑΙΡΟ με την αίτησή της για τη χορήγηση χρηματοδοτικής συνδρομής έπρεπε να αναφέρονται στο σύνολο των εγκαταστάσεων αποθηκείσεως και επεξεργασίας ελαιολάδου που υφίσταντο στις οικείες περιοχές κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως της συνδρομής, ανεξάρτητα από τη μορφή ελέγχου και διαχείρισης των εγκαταστάσεων αυτών. Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα ή σε σφάλμα εκτιμήσεως δεχόμενη ότι οι πληροφορίες που της δόθηκαν από την ΑΙΡΟ δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα.

- 116 Σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την ΑΙΡΟ, ακόμα και αν, με βάση τα άρθρα 2 έως 5 του κανονισμού 355/77 και ειδικότερα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παρά-

γραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού, οι ιταλικές αρχές είχαν την υποχρέωση να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των τομέων που καλύπτονται από το πρόγραμμα στο πλαίσιο του οποίου υλοποιήθηκε το σχέδιο και ιδίως σχετικά με την υφιστάμενη δυναμικότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η ύπαρξη της υποχρέωσης αυτής δεν απάλλασε την ΑΙΡΟ της δικής της υποχρέωσης για παροχή ακριβών πληροφοριών στην Επιτροπή, στο πλαίσιο της αιτήσεώς της για χρηματοδοτική συνδρομή.

- 117 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα ή σε σφάλμα εκτιμήσεως προσάπτοντας στην ΑΙΡΟ και όχι στις ιταλικές αρχές ότι της παρέσχε ανακριβείς πληροφορίες στην αίτηση συνδρομής σχετικά με τον αριθμό μονάδων αποθημεύσεως και επεξεργασίας ελαιολάδου που υφίσταντο στις οικείες περιοχές.
- 118 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί αν η παροχή τέτοιων ανακριβών πληροφοριών στοιχειοθετεί παράβαση ουσιώδους υποχρέωσης που βάρυνε την ΑΙΡΟ στο πλαίσιο της χορηγηθείσας συνδρομής.
- 119 Όπως γίνεται δεκτό στη νομολογία, η εκ μέρους των αιτουμένων χρηματοδοτική συνδρομή παροχή στην Επιτροπή αξιόπιστων πληροφοριών, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να την παραπλανήσουν, είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που επιτρέπει τον έλεγχο της προσηύκουσας χρήσεως των κοινοτικών κεφαλαίων. Το Δικαστήριο έχει επίσης διευκρινίσει ότι η δυνατότητα να επιβληθεί ως κύρωση, σε περίπτωση παρατυπίας, όχι η μείωση της συνδρομής ανάλογα προς το αντιστοιχούν στην παρατυπία αυτή ποσό, αλλά η ολοκληρωτική κατάργηση της συνδρομής, είναι η μόνη που μπορεί να εξασφαλίσει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα που είναι αναγκαίο για τη χρηστή διαχείριση των πόρων του ΕΓΤΠΕ (προπαρατεθείσα απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2002, *Conserve Italia κατά Επιτροπής*, σκέψεις 100 και 101).

- 120 Επομένως, παρέχοντας στην Επιτροπή ανακριβείς πληροφορίες ως προς τον αριθμό των μονάδων αποθηκεύσεως και επεξεργασίας ελαιολάδου που υφίσταντο κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς της για χρηματοδοτική συνδρομή, ικανές να παραπλανήσουν την Επιτροπή σχετικά με την οικονομική βάση του σχεδίου, η ΑΙΠΟ παρέβη θεμελιώδη υποχρέωση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η κατάργηση της συνδρομής δεν αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας.
- 121 Επισημαίνεται ότι ούτε η οικονομική κατάσταση της ΑΙΠΟ ούτε η προβαλλόμενη σώρευση της καταργήσεως της κοινοτικής συνδρομής με διοικητικά πρόστιμα που ενδεχομένως θα επιβληθούν από τις εθνικές αρχές μπορούν να θεμελιώσουν σύγκρουση της βαλλομένης απόφασης II προς την αρχή της αναλογικότητας. Όσον αφορά τις περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες της ΑΙΠΟ, υπενθυμίζεται ότι πρόκειται για κατ' εξοχήν υποκειμενικό στοιχείο και, κατά συνέπεια, στοιχείο ξένο προς τις αντικειμενικές προϋποθέσεις χορηγήσεως και καταργήσεως της συνδρομής. Επομένως, το στοιχείο αυτό δεν μπορεί να επηρεάσει την εκτίμηση ως προς το αν η βαλλόμενη απόφαση II αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας (βλ., ανωτέρω, σκέψη 107).
- 122 Όσον αφορά τη σώρευση της κοινοτικής κυρώσεως με τα εθνικά διοικητικά πρόστιμα, επισημαίνεται ότι πρόκειται για καθαρά θεωρητικό ενδεχόμενο το οποίο, οπωσδήποτε, δεν αρκεί από μόνο του για να θεμελιώσει τον χαρακτηρισμό του βαλλομένου μέτρου ως δυσαναλόγου. Εφόσον η υπόθεση αυτή υλοποιηθεί, εναπόκειται στην ΑΙΠΟ να επικαλεστεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων την ύπαρξη ενδεχομένης παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας (προπαρατεθείσα απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1999, Conserve Italia κατά Επιτροπής, σκέψη 108).
- 123 Επομένως, η βαλλόμενη απόφαση II, που στηρίζεται στο ότι δόθηκαν εσφαλμένες πληροφορίες σχετικά με την οικονομική βάση του σχεδίου, δεν αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας. Κατά συνέπεια, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν η απουσία αξιολογίας οικονομικής δραστηριότητας στις συγχρηματοδοτηθείσες εγκαταστάσεις ή η φερόμενη μη συμμόρφωση των δημιουργηθεισών εγκαταστάσεων προς τα εγκριθέντα σχέδια στοιχειοθετούσαν επίσης παράβαση εκ μέρους της ΑΙΠΟ μιας από τις ουσιώδεις υποχρεώσεις της που ενισχύει, επίσης, τη θέση ότι η απόφαση δεν αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας.

- 124 Δεδομένου ότι η παροχή ανακριβών πληροφοριών κατά την υποβολή της αιτήσεως για τη χορήγηση συνδρομής, ικανών να παραπλανήσουν την Επιτροπή σχετικά με την οικονομική βάση του σχεδίου αρκεί για να στοιχειοθετηθεί παράβαση θεμελιώδους υποχρεώσεως η οποία, αυτή καθαυτή, δικαιολογεί πλήρως την έκδοση της βαλλομένης απόφασεως II, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως, δεχόμενη ότι οι εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν δεν ήταν σύμφωνες με τα προβλεπόμενα στο σχέδιο. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν συντρέχει λόγος να γίνει δεκτό το αίτημα της ΑΙΡΟ περί διορισμού εμπειρογνώμονα για την αποτύπωση της παρούσας καταστάσεως των επίμαχων εγκαταστάσεων.
- 125 Από τα προηγηθέντα συνάγεται ότι οι ισχυρισμοί περί παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας, περί νομικού σφάλματος ή εσφαλμένης εκτιμήσεως δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί σε καμία από τις δύο υποθέσεις.

Επί των ισχυρισμών περί παραβιάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

Ισχυρισμοί των διαδίκων

— Στην υπόθεση T-61/00

- 126 Η ΑΡΟΛ φρονεί ότι η βαλλομένη απόφαση I εκδόθηκε κατά παράβαση ουσιώδους τύπου, λόγω του ότι η αιτιολογία που περιέχει είναι ανεπαρκής και αντιφατική. Επισημαίνει σχετικά ότι η Επιτροπή αρχικώς είχε δεχθεί να αναστείλει την επιβολή κυρώσεων εις βάρος της ενόψει των δικών που αφορούσαν την ΡΑΑ. Εκδίδοντας τη

βαλλόμενη απόφαση I χωρίς να αιτιολογήσει την αλλαγή στάσεώς της, μολονότι η κατάσταση της APOL δεν είχε μεταβληθεί, η Επιτροπή παραβίασε την υποχρέωσή της για αιτιολόγηση των αποφάσεών της.

- 127 Η Επιτροπή αμφισβητεί τη βασιμότητα των επιχειρημάτων της APOL στο πλαίσιο αυτού του λόγου ακυρώσεως.

— Στην υπόθεση T-62/00

- 128 Η ΑΙΡΟ υποστηρίζει, πρώτον, ότι η βαλλόμενη απόφαση II είναι ακυρωτέα λόγω ελλείψεως επαρκούς αιτιολογίας. Υποστηρίζει σχετικώς ότι, στην αλληλογραφία της με την Επιτροπή, παρέσχε διευκρινίσεις που ουδέποτε αμφισβητήθηκαν από το εν λόγω όργανο, ούτε καν στο κείμενο της βαλλομένης αποφάσεως II. Υπό τις συνθήκες αυτές, η περιλαμβανόμενη στην αιτιολογική σκέψη 10 της βαλλομένης αποφάσεως φράση «η δικαιούχος δεν προέβαλε επιχειρήματα που να αντικρούουν τα συγκεκριμένα κύρια στοιχεία τα οποία κοινοποιήθηκαν από την Επιτροπή» δεν συνιστά επαρκή αιτιολογία.

- 129 Δεύτερον, η ΑΙΡΟ υποστηρίζει ότι η Επιτροπή έσφαλε στην αιτιολογία της αποφάσεώς της, καθόσον προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι παρέσχε εσφαλμένες πληροφορίες σχετικά με την ύπαρξη μονάδων του ίδιου τύπου με αυτές είχε προβλεφθεί να δημιουργηθούν σύμφωνα με το σχέδιο στις οικείες περιοχές. Κατά την ΑΙΡΟ, η Επιτροπή δεν αντελήφθη ότι τα στοιχεία που της παρέσχε αφορούσαν μόνον εγκαταστάσεις αποθημεύσεως και επεξεργασίας που ελέγχονταν από τους αγρότες και είχαν τεθεί στη διάθεσή τους υπό ειδικούς όρους για τους σκοπούς υλοποίησεως των στόχων της πολιτικής δράσεως που εμπνέουν τον κανονισμό 355/77.

- 130 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων της ΑΙΡΟ στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 131 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, από την αιτιολογία που απαιτεί το άρθρο 253 ΕΚ πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, αφενός, στους ενδιαφερομένους να γνωρίσουν τους λόγους που δικαιολογούν το ληφθέν μέτρο, προκειμένου να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους, και, αφετέρου, στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., ιδίως, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-350/88, Delacre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-395, σκέψη 15). Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι η αιτιολογία δεν απαιτείται να εξειδικεύει όλα τα έχοντα σχέση με την υπόθεση πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του γραμμάτος της, αλλά και των συμφραζομένων καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-16/96, Cityflyer Express Ltd κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-757, σκέψη 65).

— Στην υπόθεση T-61/00

- 132 Επισημαίνεται ότι στη βαλλόμενη απόφαση I απαριθμούνται οι διαπιστωθείσες μη σύννομες πράξεις και αναφέρεται ότι αυτές δικαιολογούν την κατάργηση της συνδρομής με βάση το άρθρο 24 του κανονισμού 4253/88. Από την αιτιολογία αυτή προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της Επιτροπής, παρέχεται δε στο Πρωτοδικείο η δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του και στην ΑΡΟΛ να υπερασπίσει τα δικαιώματά της. Άλλωστε, από την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η προσφεύγουσα συνάγεται ότι κατανόησε πράγματι τη συλλογιστική που οδήγησε την Επιτροπή στην έκδοση της βαλλομένης αποφάσεως I.

- 133 Στον βαθμό που είναι απαραίτητο, επισημαίνεται ότι, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την APOI, δεν μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός περί ελλείψεως αιτιολογίας σε σχέση με την προβαλλόμενη αλλαγή στάσεως της Επιτροπής. Πράγματι, η βαλλόμενη απόφαση I αναφέρεται, πέραν των παρατυπιών που διαπιστώθηκαν ήδη στο έγγραφο περί κινήσεως της διαδικασίας καταργήσεως της συνδρομής, της 22ας Ιανουαρίου 1997, στην εξαφάνιση της εγκαταστάσεως εμφιαλώσεως του κέντρου του Suripo καθώς και στην κατάργηση της εθνικής χρηματοδοτικής συνδρομής. Η επίκληση των δύο αυτών στοιχείων συνιστά συγκεκριμένη επαρκή αιτιολογία σχετικά με την προβαλλόμενη αλλαγή στάσεως.
- 134 Επομένως, η Επιτροπή δεν παρέβη την υποχρέωσή της για αιτιολόγηση της βαλλομένης αποφάσεως I. Κατά συνέπεια, ο σχετικός λόγος είναι απορριπτέος στο πλαίσιο της υποθέσεως T-61/00.

— Στην υπόθεση T-62/00

- 135 Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι, σε αντίθεση με τα υποστηριζόμενα από την ΑΙΡΟ, η αιτιολογική σκέψη 10 της βαλλομένης αποφάσεως II, σύμφωνα με την οποία η ΑΙΡΟ «δεν προέβαλε επιχειρήματα ικανά να αντικρούσουν τα κύρια ειδικά στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από την Επιτροπή», δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανεπαρκής αιτιολογία. Πράγματι, κατ' εφαρμογήν της προεκτεθείσας στη σκέψη 131 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένων υπόψη και των λοιπών στοιχείων της βαλλομένης αποφάσεως II και ειδικότερα της δωδέκατης αιτιολογικής σκέψεως, όπου αναφέρονται οι μη σύννομες πράξεις που η Επιτροπή θεωρεί ότι έχουν αποδειχθεί. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ΑΙΡΟ ήταν σε θέση να εκτιμήσει αν και σε ποιο βαθμό τα επιχειρήματα που προέβαλε στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας έγιναν δεκτά από την Επιτροπή ενόψει της εκδόσεως της βαλλομένης αποφάσεως II.

- 136 Όσον αφορά, εξάλλου, τον ισχυρισμό περί εσφαλμένης αιτιολογίας σχετικά με την παροχή ανακριβών στοιχείων για τον αριθμό των μονάδων επεξεργασίας και αποθηκεύσεως ελαιολάδου που υφίσταντο στις οικείες περιοχές κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως για τη χορήγηση συνδρομής, θεωρείται ότι το σχετικό επιχείρημα εντάσσεται στον ισχυρισμό περί νομικού σφάλματος ή σφάλματος εκτιμήσεως το οποίο συζητήθηκε ήδη στο πλαίσιο εξετάσεως των προηγουμένων λόγων ακυρώσεως.
- 137 Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο ισχυρισμός περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως δεν μπορεί να οδηγήσει σε ακύρωση της βαλλομένης αποφάσεως II.

Επί του ισχυρισμού περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας της ΑΙΡΟ

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 138 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η βαλλομένη απόφαση στηρίζεται εν μέρει στο γεγονός ότι δημιούργησε στην Επιτροπή εσφαλμένη εντύπωση ως προς την οικονομική βάση του σχεδίου, δηλώνοντας στην αίτησή της ότι στις περιοχές που αφορούσε το σχέδιο υπήρχαν μόνον τρεις μονάδες όμοιες με αυτές των οποίων η υλοποίηση προβλεπόταν στο σχέδιο. Οι σχετικές αιτιάσεις βασίστηκαν, όπως αναγνώρισε η ίδια η Επιτροπή, στις παρατηρήσεις που περιείχαν οι επιστολές της Agecontrol της 18ης Απριλίου και της 25ης Νοεμβρίου 1998 αντίστοιχα. Ωστόσο, το περιεχόμενο των επιστολών αυτών δεν ήταν γνωστό στην ΑΙΡΟ.
- 139 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των ισχυρισμών και επιχειρημάτων της ΑΙΡΟ στο πλαίσιο του παρόντος λόγου ακυρώσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 140 Διαπιστώνεται ότι από τα στοιχεία της δικογραφίας και ιδίως από τη βαλλομένη απόφαση Π συνάγεται ότι η ΑΙΡΟ έλαβε γνώση του περιεχομένου των εγγράφων που απηύθυνε η Agecontrol στην Επιτροπή. Εξάλλου, η ΑΙΡΟ δεν ισχυρίζεται ούτε εξηγεί κατά ποία έννοια δεν της παρεσχέθη η δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματα άμυνάς της.
- 141 Υπό τις συνθήκες αυτές, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 142 Από το σύνολο των προεκτεθέντων συνάγεται ότι οι προσφυγές περί ακυρώσεως των βαλλομένων αποφάσεων πρέπει να απορριφθούν.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 143 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή αμφότερες οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής σε καθεμιά από τις δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει τις προσφυγές.**

- 2) Σε καθεμία από τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις, η προσφεύγουσα φέρει το σύνολο των δικαστικών εξόδων.**

Moura Ramos

Pirrung

Meij

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Μαρτίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

R. M. Moura Ramos